

Yang Smart Farm: การจัดการเกษตร การปรับตัวของพุทธยุวเกษตรกร ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่

Yang Smart Farm: Agricultural Management, Adaptation of Buddhist Yong Farmers Under a New Normal

พระมหาอภิสิทธิ์ วิริโย¹, วิรัตน์ ภูทองเงิน², พระมหาถนอม อนนโท³

PhraMAhaAphisit Wiriyo¹, Wirat Photongngeung², PhraMahaThanom Anantho³

¹⁻³วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์

¹⁻³Buriram Buddhist College

¹Wiriyo@gmail.com

Received : July 8, 2024;

Revised : January 12, 2025;

Accepted : January 30, 2025

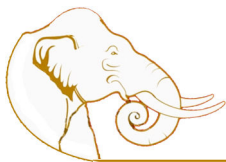
บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาการจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยุวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่จังหวัดบุรีรัมย์ 2. เพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการเกษตรของพุทธยุวเกษตรกรสู่ความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน 3. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายพุทธยุวเกษตรกรให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ผลการวิจัย พบว่า

1. การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยุวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ จังหวัดบุรีรัมย์การใช้องค์ความรู้จากภายนอกให้น้อยที่สุด เพื่อเสริมส่วนที่ขาดหรือบกพร่องในระบบนิเวศหรือเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ โดยเน้นการใช้ทรัพยากรหมุนเวียน และป้องกันผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นตัวขัดขวางการปรับเปลี่ยนสู่เยาวชนต้นแบบของกลุ่มเกษตรกรที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเพราะการทำให้กิจกรรมของสมาชิกในกลุ่มยุวเกษตรกร โดยการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ

2. พัฒนาศักยภาพการจัดการเกษตรของพุทธยุวเกษตรกรสู่ความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดบุรีรัมย์การพัฒนาพุทธยุวเกษตรกรด้านเคหกิจเกษตร ธุรกิจเกษตร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับท้องถิ่นเป็นการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็นยุวพุทธเกษตรกรและมีแนวทางในการพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมในการทำเกษตร โดยปรับกระบวนทัศน์เป็นผู้ประกอบการเกษตร เป็นการปรับแนวคิดและสร้างแรงจูงใจในการทำอาชีพการเกษตร เน้นการวิเคราะห์ตนเองเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเชื่อมโยงเครือข่าย และการประเมินศักยภาพ เริ่มต้นผู้ประกอบการเกษตรในเชิงธุรกิจเกษตร เป็นการพัฒนากิจกรรมการเกษตรด้วยนวัตกรรม เพื่อต่อยอดจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ โดยการจัดทำแผนธุรกิจเกษตรเบื้องต้น พัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรเต็มตัว เป็นการพัฒนา Young Smart Farmer ให้เป็นผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ที่มีการบริหารจัดการการเกษตรด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม มีการวางแผนธุรกิจเกษตรด้วยแนวคิดตลาดนำการผลิต

3. แนวทางการสร้างเครือข่ายพุทธยุวเกษตรกรให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การสร้างเครือข่ายของพุทธยุวเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการเชื่อมโยงในลักษณะของเครือข่ายเกษตรกรที่พัฒนาไปสู่ระดับของการลงมือทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันประกอบด้วย รับรู้ทัศนคติที่

เหมือนกัน โดยมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้ามาร่วมกันเป็นเครือข่ายร่วมกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนใน มีการเสริมสร้างซึ่งกันและ การเกื้อหนุนพึ่งพากัน

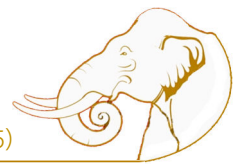
คำสำคัญ : การจัดการเกษตร; การปรับตัวของพุทธยุวเกษตรกร; ภายใต้อิทธิพลวิถีใหม่

Abstract

Research study on Yong Smart Farm, agricultural management, adaptation of young Buddhist farmers under the new way of life in Buriram Province. The object for 1. To study agricultural management and adaptation of young Buddhist farmers under the new way of life in Buriram Province. 2. Develop the agricultural management potential of young Buddhist farmers towards the confidence of the community economy in southern Isan. 3. To study guidelines for creating a network of Buddhist youth farmers to have economic stability. The research results found that

1. Agricultural management, adaptation of Buddhist young farmers under the new way of life, Buriram Province, using external production factors as little as possible to supplement the lacking or defective parts of the ecosystem or increase the potential of existing resources, emphasizing the use of renewable resources and preventing environmental impacts that will be indicators of change to youth role models of the agricultural group that must change their vision, which is important because the activities of members of the young farmer group by self-reliance in economy

2. Developing the potential of agricultural management of Buddhist young farmers to secure the community economy in Buriram Province, developing Buddhist young farmers in agricultural home economics, agricultural business, natural resource conservation and the environment that are in line with the locality is promoting and developing new generation farmers to become Buddhist young farmers and have a guideline for developing into agricultural entrepreneurs who use modern technology, creativity and innovation in agriculture by adjusting their vision to be agricultural entrepreneurs. It is an adjustment of thinking and creating motivation to work in agriculture, emphasizing self-analysis to create a self-development plan, exchanging knowledge, networking and assessing potential, starting agricultural business in the form of agricultural business, developing agricultural activities with innovation to extend from the concept to practice by creating a preliminary agricultural business plan, developing into a full-fledged agricultural entrepreneur, developing Young Smart Farmers to be new agricultural entrepreneurs who manage agriculture with modern technology. Creativity, innovation, planning agricultural business with the concept of market-led production

3. approaches to creating a network of Buddhist young farmers for economic stability
Creating a network of Buddhist young farmers in Buriram Province is a connection in the form of a farmer network that has developed to the level of jointly participating in activities to achieve common goals, consisting of recognizing the same attitudes, having the same feelings, thoughts, and awareness of the reasons for joining the network together, having common benefits, participation of all members in, strengthening each other

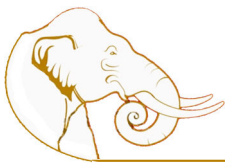
Keywords: Agricultural Management; Adaptation of Young Buddhist Farmers; Under A New Normal

บทนำ

บริบทของภาคเกษตรในปัจจุบัน เป็นรูปการทำการเกษตรแผนใหม่ที่รับเอาวิธีการที่เต็มไปด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด ทำให้เกษตรกรต้องเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตจากระบบการผลิตแบบเลี้ยงตัว (Self-sufficient economy) หรือเกษตรแบบดั้งเดิม ให้กลายเป็นระบบการผลิตแบบเลี้ยงตลาด (Market economy) เปลี่ยนแบบแผนการผลิตเดิมชนิดพึ่งตนเอง (Self reliance) ให้กลายเป็นชนิดพึ่งคนอื่น หรือพึ่งระบบภายนอก คือพึ่งทุน พึ่งเทคนิค และพียงนโยบายและเปลี่ยนวิถีชีวิตเดิมของเกษตรกรแบบจากการเป็น “ผู้รู้ทาง” ในการตัดสินใจเกี่ยวกับผลผลิตและการดำเนินชีวิต ให้กลายเป็น “ผู้หลงทาง” ไปกับกระแสความซับซ้อนของกลไกการผลิตและการตลาด

การเกษตรแผนใหม่ประเทศไทยไปสู่วิกฤต คือ วิกฤตสิ่งแวดล้อม วิกฤตความเหลื่อมล้ำ วิกฤตความยากจน วิกฤตด้านอาหารเป็นพิษ วิกฤตสุขภาพ ฯลฯ ว่าโดยเฉพาะวิกฤตความยากจน พบว่าตามสถิติของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รายงานว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) มีมูลค่า 15 ล้านล้านบาท แต่กลับพบว่า ภาคเกษตรกรรมมีเพียง 7 แสนล้านบาท เท่านั้น ในขณะที่แรงงานภาคการเกษตรกลับมีจำนวนมากถึง 1 ใน 3 ของแรงงานทั้งหมดของประเทศ หรือจำนวน 12.4 ล้านคน เกษตรกรผู้ผลิตอ้อย จำนวน 3.6 แสนครัวเรือน และเกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลัง จำนวน 5.6 แสนครัวเรือน หากพิจารณาจากตัวเลข GDP ภาคการเกษตรของไทยตกอยู่ในภาวะที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง คนจนจากภาคเกษตรกรรมกำลังจะล้มละลาย นานวันเข้าคนในภาคเกษตรจะลดลง และหันเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ รวมทั้งเป็นแรงงานในภาคเกษตร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการพัฒนาประเทศ และการถดถอยของวิถีเกษตรกรรมขณะที่วิวัฒนาการของฐานการผลิต การเกษตรของประเทศไทย ในระยะแรกเป็นการขยายตัวโดยเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและแรงงาน เป็นปัจจัยหลักในกระบวนการผลิตก่อนที่จะปรับตัวสู่การใช้องค์ประกอบด้านเงินทุน เทคโนโลยี และองค์ความรู้ในกระบวนการผลิตตามสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ปัจจุบันการทำเกษตรของไทย เติบโตอยู่บนแนวทางเกษตรแบบดั้งเดิมเพื่อดำรงชีวิต และเกษตรกรก้าวหน้าเพื่อค้าขาย

พระบรมราชาวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระองค์ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาหลักแนวความคิดการพึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความพอมีพอกิน พอมีพอใช้และคนส่วนใหญ่ โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงผลดีมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองและทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท แต่ให้ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาและการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติ

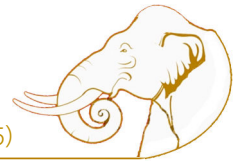
และการดำรงชีวิตซึ่งทั้งหมดนี้เป็นที่รู้จักกันดีภายใต้ชื่อว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ภายหลังจากการเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยในปีพ.ศ. 2540 แสดงให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาของไทยยังไม่มีที่ยืน เนื่องจากแนวทางการพัฒนาประเทศที่ผ่านมามีปัญหา จึงต้องหาแนวทางใหม่ในการพัฒนาที่มีความเหมาะสมอย่างยั่งยืน ทำให้ประชาชนเริ่มตระหนักว่าถ้าได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมคงจะไม่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจและเมื่อเกิดปัญหาแล้วก็สามารถใช้เป็นแนวทางแก้ปัญหาได้

จากพระราชดำริดังกล่าวได้นำมาสู่การปฏิบัติเกษตรยุคใหม่โดยมีกลุ่มเยาวชนที่มีความสนใจในเรื่องของการจัดการที่ใช้ชื่อว่า Young Smart Farmer หมายถึง เกษตรกรรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นโครงการที่กรมส่งเสริมการเกษตรและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ริเริ่มโครงการขึ้นมา มีเป้าหมายที่จะพัฒนาคนรุ่นใหม่ที่มีใจรักการเกษตร ให้รู้จักบริหารจัดการการเกษตรด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพราะเชื่อว่าคนรุ่นใหม่มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถต่อยอดไปสู่การเป็นผู้ประกอบการที่สามารถพึ่งพาตนเอง และเป็นผู้นำทางการเกษตรในท้องถิ่นสืบต่อรุ่นพ่อรุ่นแม่ได้

เกษตรกรรุ่นใหม่ YSF ที่จะเป็นเจ้าของศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ได้นั้น จะต้องผ่านคุณสมบัติต่าง ๆ เพื่อเป็นผู้นำด้านเกษตร 4.0 ทำหน้าที่เป็นจุดเชื่อมโยงเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกษตรกรรุ่นใหม่ Young Smart Farmer หรือ YSF ทั่วประเทศ เพื่อพัฒนาพื้นที่ให้พร้อมเป็นจุดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตร และตอบโจทย์ความต้องการในระดับพื้นที่ได้อย่างแท้จริง รวมทั้งเด็ก ๆ ยุวเกษตรกร เกษตรกรรุ่นใหม่ และผู้ที่สนใจ จะมาศึกษาหาความรู้ ฝึกปฏิบัติจริงในแปลงเรียนรู้ เป็นแหล่งเชื่อมโยง Young Smart Farmer ต้นแบบ เสมือนแหล่งถ่ายทอดความรู้เฉพาะด้านทุกสาขาการเกษตร สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ นวัตกรรม หลักการธุรกิจเกษตร การผลิต การแปรรูป และการตลาด ตลอดจนห่วงโซ่อุปทาน ที่กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มุ่งมั่น ตั้งใจพัฒนา และส่งเสริม เพื่อให้ขยายผลไปสู่ชุมชนเชื่อมโยงสู่กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ในพื้นที่และการตลาดยุคใหม่ต่อไป

การขับเคลื่อนกลไกการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรกลุ่มยุวเกษตรกร ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ให้กับ กลุ่มยุวเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์พบว่า การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มยุวเกษตรกรของจังหวัดยังอยู่ในระดับที่ยังไม่สามารถพัฒนาสู่กลุ่มต้นแบบได้ และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการกลุ่มยุวเกษตรกร ให้มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ มีความรู้ ทักษะทางด้านการเกษตร การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและมีพลังในการขับเคลื่อนงานในรูปแบบของการรวมกลุ่มผ่านกระบวนการเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาไปสู่เครือข่ายกิจกรรม เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพการเกษตรให้สามารถพึ่งพาตนเองมีความมั่นคงทางอาชีพ และมีความเป็นอยู่ที่ดีเกิดการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานดีเด่นของกลุ่มยุวเกษตรกรและสมาชิกที่เป็นต้นแบบที่ดีให้เป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป

Yong Smart Farm: การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยุวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ ถือเป็นแนวคิดที่ทันสมัยเข้ากับยุคกำลังพัฒนาที่สอดคล้องเข้ากับแผนยุทธศาสตร์ของชาติ ที่ส่งเสริมให้เกษตรกรมีแนวคิดในการพัฒนาระบบเกษตรกรรมที่มีความหลากหลายเพื่อเข้าสู่การรองรับมาตรฐานการผลิตในตลาดชุมชนหรือสร้างวิสาหกิจให้เกิดขึ้นในสังคมหรือชนบท วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ ถือเป็นสถาบันการศึกษาทางพระพุทธศาสนาได้สอดรับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ทำภาคีเครือข่ายการเกษตรในการส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างรายได้ให้กับคนรุ่นใหม่ ที่มีแนวคิดในการจัด

การเกษตรทุกระบบอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาทุกมิติ ซึ่งหน่วยงานในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเห็นความสำคัญของการจัดตั้งกลุ่มพุทธยุวเกษตรกรเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนถ่ายทอดความรู้ที่ยังไม่สามารถพัฒนาสู่กลุ่มต้นแบบได้ในปัจจุบันจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการกลุ่มยุวเกษตรกร ให้มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ มีความรู้ ทักษะทางด้านการเกษตร การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและมีพลังในการขับเคลื่อนงานในรูปแบบของการรวมกลุ่มผ่านกระบวนการเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาไปสู่เครือข่ายกิจกรรม เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพ การเกษตรให้สามารถพึ่งพาตนเองมีความมั่นคงทางอาชีพ และมีความเป็นอยู่ที่ดีเกิดการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานดีเด่นของกลุ่มยุวเกษตรกรและสมาชิกที่เป็นต้นแบบที่ดีให้เป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป

ดังนั้น ชุดโครงการวิจัย Yong Smart Farm: การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยุวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ คณะผู้วิจัยมีการบูรณหลักพุทธศาสนาและปรัชญากับหลักการบริหารจัดการ โดยความร่วมมือของเครือข่ายภาครัฐ แผนบูรณาการการวิจัยนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการ และโมเดลองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และชุมชนเป็นประโยชน์ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ประโยชน์เชิงนโยบายในระยะยาวที่จะบูรณาการเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการบริหารการเกษตรของชาติต่อไป

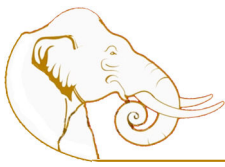
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยุวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ จังหวัดบุรีรัมย์.
2. การพัฒนาศักยภาพการจัดการเกษตรของพุทธยุวเกษตรกรสู่ความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนในอีสานใต้
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างเครือข่าย Yong Smart Farm สู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจชุมชนในอีสานใต้

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง Yang Smart Farm: การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยุวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเกษตร การปรับตัวของพุทธยุวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ วิธีการจัดการเกี่ยวกับในการปรับตัวจะต้องพิจารณาทั้งกายภาพและสังคมวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นๆ ทั้งวิธีทางตรงและทางอ้อมเพื่อเลือกวิธีการที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์มากที่สุด อาจจะกระทำได้หลายแนวทางด้วยกันเช่น การรวมกลุ่มและฝึกกำลังของผู้ที่สนใจและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมร่วมกันทั้งในด้านความคิด พลังกาย พลังใจ ตลอดจนทุนทรัพย์ จัดตั้งเป็นกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ การให้การศึกษา ความรู้ และข้อมูลแก่ทุกคน ทุกอาชีพ ให้เกิดความรัก ห่วงเห่น เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ แต่ละชนิดนอกจากควบคุมดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติแล้ว ยังทำหน้าที่ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. แนวคิดหลักการส่งเสริมการเกษตร

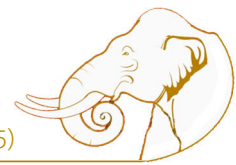
การสนับสนุนการพัฒนากระบวนเศรษฐกิจและทุนชุมชนนั้น ยึดหลักการพัฒนาแบบบูรณาการ โดยให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการพัฒนาด้วยตนเอง ซึ่งการสนับสนุนการพัฒนากระบวนเศรษฐกิจและทุนชุมชนนั้น พอช. ได้ให้การสนับสนุนตามความเหมาะสมของบริบทพื้นที่/ตำบล และความต้องการของขบวนองค์กรชุมชน เพื่อเสริมสร้างให้ชุมชนเข้มแข็ง โดยมีกลไกการทำงานที่มีองค์ประกอบจากหลากหลายภาคส่วนในพื้นที่/ตำบล ทั้งนี้องค์ประกอบนั้น จะต้องมีการขบวนองค์กรชุมชนเป็นองค์ประกอบหลักในการดำเนินงาน ดังนั้น ในการขับเคลื่อนงานเศรษฐกิจและทุนชุมชนให้เป็นจริง จึงมีขั้นตอนการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชนสำหรับพื้นที่ใหม่ที่กำลังสนใจดำเนินงานด้านพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชน และพื้นที่เดิม รวมถึงพื้นที่การพัฒนาจากประเด็นงานต่างๆ ที่สนใจยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชนของพื้นที่/ตำบลในรูปแบบใหม่ เพื่อการพัฒนาต่อยอด การแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและทุนชุมชนของคนในพื้นที่

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหาร

ความมั่นคงทางอาหารเริ่มขึ้นจากปัญหาการขาดแคลนอาหารในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา ทำให้ความมั่นคงทางอาหารกลายเป็นประเด็นที่ได้รับ ความสนใจอย่างมาก ทำให้ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้มีการประชุมสุดยอดอาหารโลกที่กรุงโรม ประเทศ อิตาลี ซึ่งได้มีการอภิปรายถึงวิกฤตการณ์ด้านอาหารในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก ในเบื้องต้นจะเน้นไปที่ เรื่องของปริมาณที่เพียงพอของอาหาร ความคงตัวของราคาอาหาร ตลอดจนการรักษากระบวนนิเวศซึ่ง เป็นผลมาจากการผลิตอาหาร

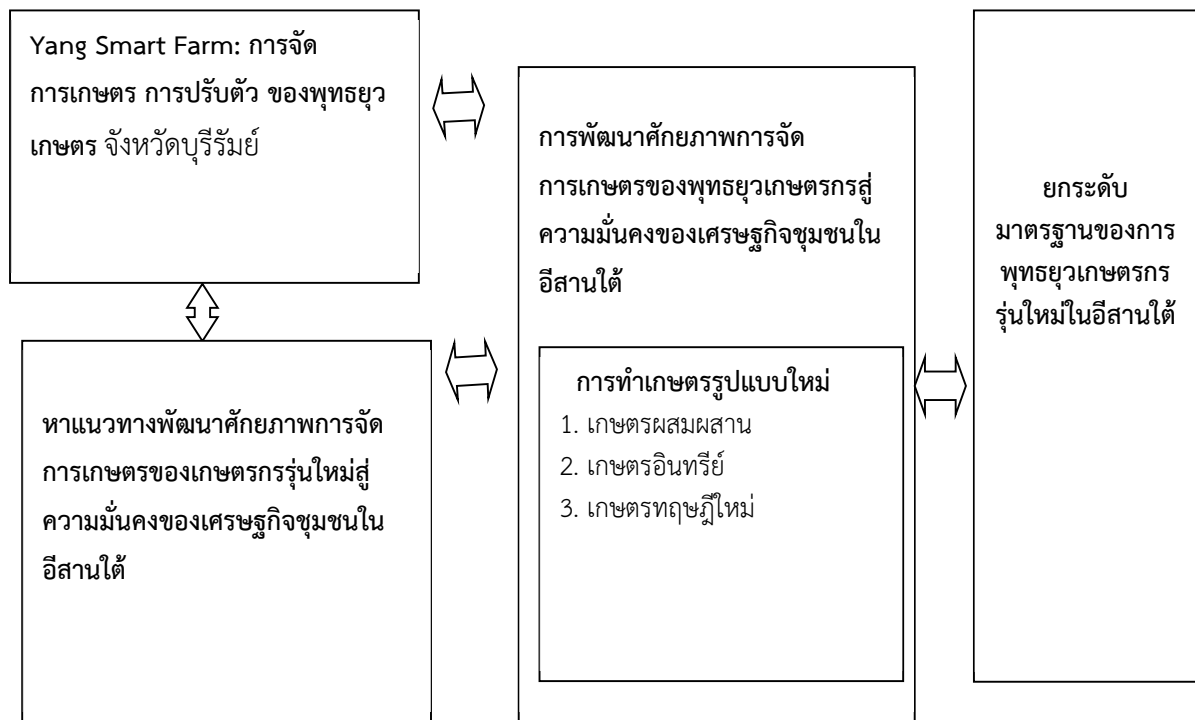
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้ง คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ รวม ๖ คณะ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่าง ยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง เพื่อประกอบการจัดทำร่าง ยุทธศาสตร์ชาติตามที่ กฎหมายกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติ ฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ การศึกษาวิจัยเรื่อง ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

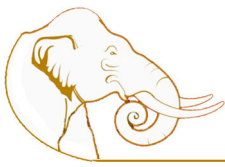
การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการวิจัย เน้นการศึกษาวิเคราะห์ทั้งในเชิงพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย มีการจัดกระบวนการวิจัยด้วยการถอดบทเรียนและการบูรณาการข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการปฏิบัติการร่วมกันในพื้นที่ศึกษาและกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยใช้กระบวนการตามวงจรเดมมิง (PDCA) เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน

ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชากรศึกษางาน Yang Smart Farm: การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพืชมูลเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ที่จะสามารถให้ข้อมูลที่ โดยกำหนดเกณฑ์คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่ศึกษา และเป็นผู้ที่ยินดีจะให้ข้อมูลเชิงลึกถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามบริบทของพื้นที่ กำหนดกลุ่มผู้ให้

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิต ครู นักเรียน จำนวน 40 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิตคณะครุศาสตร์ และผู้เกี่ยวข้องกับ Yang Smart Farm: การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพืชมูลเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ จำนวน 10 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interview) ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมพื้นที่การจัดการเกษตร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในประเด็นต่างๆ ซึ่งการเข้าไปมีส่วนร่วมในพื้นที่และดำเนินการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างนี้

2) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อยืนยันและค้นข้อมูล โดยมีผู้เข้าร่วม 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ตัวแทนนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มที่ 2 ตัวแทนองค์กรสื่อสารมวลชน หรือหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มที่ 3 ตัวแทนวิสาหกิจชุมชน และองค์กรชุมชนต่าง ๆ กลุ่มที่ 4 แทนผู้เข้าร่วมกิจกรรม การสนทนากลุ่มนี้ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตามความเชี่ยวชาญเพื่อให้สมาชิกแต่ละท่านได้กล้าแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ในการใช้เครื่องมือนี้จะใช้ก็ต่อเมื่อภายหลังที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์แล้ว จึงได้กำหนดจัดสนทนากลุ่มขึ้น

ขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

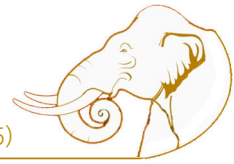
1. การกำหนดเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการศึกษาข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์
 2. ร่างเครื่องมือการวิจัยตามประเด็นที่กำหนดให้ครบถ้วนทุกตอน
 3. นำเครื่องมือมาตรวจสอบ
 4. แก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
 5. ปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยและจัดทำเครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์
- การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ ข้อ 1 การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยูวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

การปรับตัวในภาวะวิกฤติเป็นตัวบ่งบอกสำคัญว่าชุมชนมีความเข้มแข็งโดยการตั้งรับ ในด้านหลักการ ประกอบด้วย (1) พอประมาณ (2) มีเหตุผล (3) มีภูมิคุ้มกันและด้านเงื่อนไขประกอบด้วย (1) ความรู้ (2) คุณธรรม (3) ระดับความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ (4) ระดับพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (5) ความคิดเห็นในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ จากการศึกษา จะเห็นได้ว่ามีตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของพุทธยูวเกษตรกรวิถีพุทธคือ พฤติกรรมของสมาชิกในแต่ละด้านโดยมี หลักการประกอบด้วย 1) ความรู้ 2) คุณธรรม 3) ระดับความรู้ความเข้าใจ 4) ระดับพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามหลักพอเพียง แต่กลับเพิ่มมูลค่าขึ้นได้ ลดอัตราความเสี่ยงความประพฤติกการใช้จ่ายลงได้ จึงสร้างความมั่นคง และความยั่งยืนในครอบครัวและสมาชิกในกลุ่มที่ก่อตั้งขึ้นภายใต้กลุ่มพุทธยูวเกษตร

การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญมาก มิได้หมายถึงการมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าหรือผลผลิตเท่านั้น แต่คือการมีอาหารบริโภคที่เพียงพอของครอบครัวซึ่งทำให้ลดค่าใช้จ่ายด้านอาหาร ลดรายจ่ายด้านการผลิต ตลอดจนการเพิ่มการออมที่อยู่ในรูปของความอุดมสมบูรณ์ของฟาร์มและการออมในรูปของความรู้และความสามารถแสวงหาความรู้ และมีเป้าหมายในการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่พอเพียงและต่อเนื่องในระยะยาว ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มการผลิตให้ได้ผลสูงสุดในระยะสั้น โดยอาศัยทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด รวมทั้งพยายามอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีเงื่อนไขทางด้านนิเวศน์และเศรษฐกิจสังคมเฉพาะของเกษตรกรแต่ละพื้นที่

การจัดการและการปรับตัวของพุทธยุวเกษตรกร ตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำถึงกระบวนการปลายน้ำมี การจัดการที่มีประสิทธิภาพ ความเชื่อมโยงระหว่างการจัดการผลผลิตจนถึงกระบวนการช่วยสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้กับสินค้าที่จำหน่ายให้กับผู้บริโภค การจัดการด้านปัจจัยการผลิตกลุ่มเกษตรกรได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับ จากการอบรมของหน่วยงานภาครัฐและการเรียนรู้จาประสบการณ์มาประยุกต์ใช้กับการผลิตปุ๋ยหมักและ สารชีวภาพที่มีความเหมาะสมกับพืชที่เพาะปลูกและสภาพภูมิอากาศทำให้ผลผลิตมีคุณภาพและมีมาตรฐาน ที่ความปลอดภัย

การเสนอแนวทางมีจุดแข็งในด้านกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานความปลอดภัย โดยใช้กระบวนการผลิตที่พึ่งพาปัจจัยการผลิตจากธรรมชาติ ลดการใช้สารเคมีช่วยสร้างสมดุลให้ระบบ นิเวศน์ส่งเสริมการเกษตรแบบยั่งยืนและสินค้าเกษตรปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง การใช้ระบบเกษตรแบบ ผสมผสานทำให้สมาชิกกลุ่มในแต่ละพื้นที่สามารถบริหารจัดการพื้นที่ของตนเองได้มีประสิทธิภาพและเกิด ประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์ ข้อ 2 พัฒนาศักยภาพการจัดการเกษตรของพุทธยุวเกษตรกรสู่ความมั่นคงของ เศรษฐกิจชุมชนในอีสานใต้ พบว่า

1. พัฒนาด้านเชิงเกษตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่นประกอบด้วย

1.1 การถ่ายทอดความรู้ เป็นระบบที่มุ่งเน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ พุทธเกษตรกร ทั้งในด้านสมรรถนะ วิชาการ และการบริหารจัดการ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ การชี้แจงทำความเข้าใจ การมีส่วนร่วมในการนำเสนอและแก้ไขปัญหาต่างๆ

1.2 การเยี่ยมเยียน การเยี่ยมเยียนยุวพุทธเกษตรกรในระบบส่งเสริมการเกษตร เป็นการ พบปะกับยุวพุทธเกษตรกรทั้งในลักษณะกลุ่มและรายบุคคล โดยมีการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่ ชัดเจนมีวัตถุประสงค์

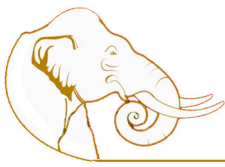
1.3 การสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของยุวพุทธเกษตรกรให้มีขวัญ กำลังใจ มีสมรรถนะ มีระบบวิธีการทำงาน และที่สำคัญคือต้องจัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์พร้อมสำหรับการ ประกอบอาชีพของยุวพุทธเกษตรกร ให้ได้รับการพัฒนาขึ้นไปเรื่อยๆ

1.4 การนิเทศงาน การนิเทศงานเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน กระตุ้น เร่งรัด และ ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ที่มีความสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิผลหรือไม่ ตลอดจน เป็นการสนับสนุนการปฏิบัติงานในพื้นที่ให้สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้อย่างรวดเร็ว

1.5 การจัดการข้อมูล การทำงานส่งเสริมการเกษตรเป็นการทำงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับ ครัวเรือนเกษตรกร ระดับกลุ่ม ระดับตำบล และระดับเหนือขึ้นไป ซึ่งจำเป็นต้องให้ทุกระดับมีข้อมูลเป็น ของตนเอง โดยเริ่มจากการค้นหาชนิดหรือประเภทของข้อมูลที่มีความจำเป็นต้องรู้และใช้ เพื่อให้แต่ละ ระดับได้มีการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์

วัตถุประสงค์ ข้อ 3 การเสริมสร้างเครือข่าย Yang Smart Farm สู่ความมั่นคงทาง เศรษฐกิจชุมชนในอีสานใต้ พบว่า

การสร้างเครือข่ายของพุทธยุวเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการเชื่อมโยงในลักษณะของ เครือข่ายเกษตรกรที่พัฒนาไปสู่ระดับของการลงมือทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ประกอบด้วย 1) รับรู้ทัศนคติที่เหมือนกัน โดยมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้า มาร่วมกันเป็นเครือข่าย 2) มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คือการที่สมาชิกเครือข่ายพุทธยุวเกษตรกร มองเห็น

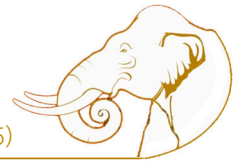
จุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน รับรู้และเข้าใจไปในทิศทางและเป้าหมายเดียวกัน 3) มีผลประโยชน์ร่วมกัน จะเป็นแรงจูงใจให้พุทธยูวเกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายมากขึ้น ในการที่จะชักชวนคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่ายต้องสังเกตว่าเขามีความสนใจจริงๆ 4) การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย เป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง 5) มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ปัจจัยที่จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง คือการที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน 6) การเกื้อหนุนพึ่งพากัน จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง เพราะสมาชิกบางคนมีข้อจำกัดทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน เป็นต้น ไม่สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้ จึงจำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย 7) การมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน สมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียน การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีการประชุมร่วมกัน

อภิปรายผล

การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยูวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ จังหวัดบุรีรัมย์ การหาวิธีการที่เหมาะสมในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่น โดยประยุกต์ใช้องค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบไร่นา ได้แก่ พืช สัตว์ ดิน น้ำ เพื่อให้องค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้เกื้อกูลกันมากที่สุดวิธีการที่จะพึ่งพาการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอกให้น้อยที่สุด เพื่อเสริมส่วนที่ขาดหรือบกพร่องในระบบนิเวศน์หรือเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ โดยเน้นการใช้ทรัพยากรหมุนเวียน และป้องกันผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นตัวชี้วัดการปรับเปลี่ยนสู่เยาวชนต้นแบบของกลุ่มเกษตรกรที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการ ซึ่งสิ่งสำคัญเพราะการทำกิจกรรมของสมาชิกในกลุ่มยูวเกษตร มิได้ทำเฉพาะเรื่องวิธีการผลิตหรือเรื่องเศรษฐกิจเท่านั้น แต่เป็นการทวนกระแสของเกษตรกระแสหลักและกระแสบริโภคนิยมที่ต้องเปลี่ยนความเชื่อและกระบวนการคิดตลอดจนความพึงพอใจถึงระดับจิตวิญญาณ

การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญมาก มิได้หมายถึงการมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าหรือผลผลิตเท่านั้น แต่คือการมีอาหารบริโภคที่เพียงพอของครอบครัวซึ่งทำให้ลดค่าใช้จ่ายด้านอาหาร ลดรายจ่ายด้านการผลิต ตลอดจนการเพิ่มการออมที่อยู่ในรูปของความอุดมสมบูรณ์ของฟาร์มและการออมในรูปของความรู้และความสามารถแสวงหาความรู้ และมีเป้าหมายในการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่พอเพียงและต่อเนื่องในระยะยาว ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มการผลิตให้ได้ผลสูงสุดในระยะสั้น โดยอาศัยทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด รวมทั้งพยายามอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีเงื่อนไขทางด้านนิเวศน์และเศรษฐกิจสังคมเฉพาะของเกษตรกรแต่ละพื้นที่สอดคล้องกับแนวคิดของ เทียนน้อย กล่าวว่าการความต้องการพื้นฐานของมนุษย์อันได้แก่ ปัจจัยสี่ กอปรกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี จึงทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกสำรวจขุดค้นและแสวงหามาใช้เพิ่มมากขึ้น พบว่า แนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายเกษตรธรรมชาติชุมชนวัดญาณสังวรารามพระมหาวิหารอำเภอบางละมุงจังหวัดชลบุรีควรดำเนินการเป็น 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 กระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในเครือข่าย ผู้นำเครือข่ายควรมีการสร้างกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในเครือข่าย โดยมีผู้ประสานงานเครือข่ายองค์กรพี่เลี้ยงเข้ามาช่วยดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติการและร่วมประเมินผล

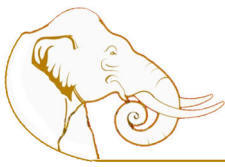
จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนาด อิ่มดี (2557.) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนด้วยกิจกรรมชุมชนพอเพียงภารกิจพิชิตฝัน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระดับคุณธรรมของนักศึกษาจากการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมชุมชนพอเพียงภารกิจพิชิตฝันอยู่ในระดับมาก และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมชุมชนพอเพียงภารกิจพิชิตฝันอยู่ในระดับมากที่สุด แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักศึกษารู้จักการทำงานเป็นทีม มีความสามัคคี สร้างองค์ความรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยการระดมสมองและร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ร่วมมือช่วยเหลือกัน ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ทุกกิจกรรมนักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุด

เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนของการเรียนรู้ที่ความเหมาะสม และมีลำดับอย่างชัดเจน สนองตอบต่อความต้องการของนักศึกษา และให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

ระยะที่ 2 การบูรณาการด้วยการเชื่อมโยงเครือข่ายธรรมชาติกับภาคธุรกิจ สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกัน เครือข่ายเกษตรธรรมชาติชุมชนวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร จังหวัดชลบุรี ต้องการยกระดับเครือข่ายด้วยการบูรณาการเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรธรรมชาติกับภาคธุรกิจ สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกัน ซึ่งเป็นการหาพันธมิตรทางธุรกิจ

ประเด็นที่ 2 เพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการเกษตรของพุทธยุวเกษตรกรสู่ความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนในอีสานใต้ การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับท้องถิ่นการพัฒนาด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถกระทำได้หลายวิธี ทั้งทางตรงและทางอ้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยทางตรง ซึ่งปฏิบัติได้ในระดับบุคคล องค์กร และระดับประเทศ ที่สำคัญ คือ (1) การใช้อย่างประหยัด คือ การใช้เท่าที่มีความจำเป็น เพื่อให้มีทรัพยากรไว้ใช้ได้นานและเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุด (2) การนำกลับมาใช้ซ้ำอีก สิ่งของบางอย่างเมื่อมีการใช้แล้วครั้งหนึ่งสามารถที่จะนำมาใช้ซ้ำได้อีก เช่น ถุงพลาสติก กระดาษ เป็นต้น หรือสามารถที่จะนำมาใช้ได้ใหม่โดยผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น การนำกระดาษที่ใช้แล้วไปผ่านกระบวนการต่างๆ เพื่อทำเป็นกระดาษแข็ง เป็นต้น

การส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ช่วยกันดูแลรักษาให้คงสภาพเดิมไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต ในท้องถิ่นของตน การประสานงานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักรู้ระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน ให้มีบทบาทหน้าที่ ในการปกป้อง คุ้มครอง พื้นฟูการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูขันตวิโรภาส (ขาว ขนติโก) (2559). ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาวัดในกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งเรียนรู้แหล่งเรียนรู้องค์ประกอบด้านศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย จิตรกรรม เป็นทัศนศิลป์เกี่ยวกับภาพเขียนที่บอกเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับพุทธประวัติ นรก สวรรค์ วิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน ประติมากรรม เป็นงานศิลปกรรมที่มีรูปทรงทั้ง 2 มิติ 3 มิติ แบบลอยตัว ที่บอกเรื่องราวความงดงามทางช่างในแต่ละยุคสมัย สถาปัตยกรรม ที่แสดงออกด้วยสิ่งก่อสร้างที่เป็นอาคาร กุฏิ วิหาร โบสถ์ เช่น วิหารของวัดโพธิ์ กุฏิทรงไทยวัดอรุณ เป็นต้น ขนบธรรมเนียมประเพณี แสดงออกในทางพฤติกรรมปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ แหล่งเรียนรู้

หลักธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตเชิงพุทธ เป็นการใช้กิจกรรมต่าง ๆ ที่วัดจัดขึ้นอยู่แล้ว แต่ปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและต่อเนื่อง ให้เข้ากับความต้องการของผู้ที่เข้าไปเที่ยวชมวัด เช่น กิจกรรมบวชนกขัมม์ บวชชีพรหมณ์ กิจกรรมพาน้องเข้าวัด ไหว้พระสวดมนต์ เจริญวิปัสสนากรรมฐาน

ประเด็นที่ 3 แนวทางการสร้างเครือข่ายพุทธยุวเกษตรกรให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจการสร้างเครือข่ายของพุทธยุวเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการเชื่อมโยงในลักษณะของเครือข่ายเกษตรกรที่จะต้องพัฒนาไปสู่ระดับของการลงมือทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันประกอบด้วยรูปแบบและขบวนการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลวิจัยเรื่อง Yang Smart Farm: การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยุวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ ได้การพัฒนา โดยเน้นหลักธรรมทางศาสนา อันมี ศีล สมาธิ ปัญญาเป็นฐานเรียนรู้ผ่านการพัฒนา

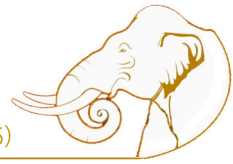
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้มุ่งพัฒนาพุทธยุว ธุรกิจเกษตร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นหลัก ซึ่งอาจจะยังไม่เพียงพอต่อการอธิบายให้เห็นเป็นรูปธรรม จึงควรเสริมวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเข้ามาร่วมด้วยเพื่อให้เห็นถึงการพิจารณาในเชิงตัวเลขว่ามีความสอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างไร

2. ระยะเวลาในการสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนาม ควรศึกษาประมาณ 4 – 5 เดือน เป็นอย่างน้อยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการอธิบายกระบวนการพัฒนาเกษตรกร

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร.(2564). *กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ฉบับที่ 10-11 แนวทางการพัฒนาการเกษตรของประเทศ. ให้มีความสำคัญกับการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการเกษตรปี 2564.* แหล่งที่มา https://tarr.arda.or.th/static2/docs/development_plan. วันที่ 23 มกราคม 2566. สืบค้นออนไลน์ วันที่ 23 มีนาคม 2566.
- จิณห์นิภา ชูใจ. (2557). ทศนคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิตการทำงานและพฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การและสังคมของพนักงานบริษัทเอกชน. *ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ. คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*
- ฉัฐสิณี หาญกิตติชัย และ ชาตรี บุญนาค. (2563). การพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรสู่การเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง และองค์กรเกษตรกรต้นแบบ. *วารสารเกษตร มสธ.* ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มิถุนายน 2563 : 93-108.
- ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์. (2554). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ ทศนคติ พฤติกรรม การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและความสุขในชีวิตของเกษตรกร บุคลากรในภาคเอกชนและข้าราชการไทย. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*

- นันทนีย์ กลมศิริพิชัยพร. (2549). *การพัฒนาสังคม. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี.*
- ปิยนารถ อิ่มดี. (2557). *ความมั่นคงทางอาหารของชุมชนชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านป่าคา หมู่ที่ ๒ ตำบลสวก อำเภอมืองน่าน จังหวัดน่าน. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- พระครูขันตวิโรภาส (ขาว ขนดีโก). (2559). “รูปแบบการพัฒนาวัดในกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม”. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม :
- พระครูวัฒนสุตานุกุล. (2561). *การจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมพุทธวัฒนธรรมของคณะสงฆ์ภาค 17. หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษ. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- อรรณพ เรืองกัลป์ปวงศ์. (2553). *การศึกษาเอกชนในเขตอำเภอมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา”. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยเซนต์หลุยส์.*
- เอกชัย พุ่มดวง. (2557). *กระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพในตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพฯ.*